

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLAHİYAT
FAKÜLTESİ
DERGİSİ

ISSN: 1301-0522 | Cilt:65 • Sayı:2 • Yıl: 2024

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
JOURNAL OF THE FACULTY OF DIVINITY OF ANKARA UNIVERSITY

Cilt/Volume: 65 Sayı/Issue: 2 (Kasım/November 2024)

(ISSN: 1301-0522 • e-ISSN: 1309-2057)

YAYINLAYAN KURUM VE SAHİBİ/PUBLISHING INSTITUTION AND OWNER

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi adına/on behalf of Ankara University Faculty of Divinity
İrfan Aycan (Dekan/Dean)

EDİTÖR/EDITOR IN CHIEF

Tuba Nur Umut, Ankara Üniversitesi, Türkiye

EDİTÖRLER KURULU/EDITORIAL BOARD

Abdülvahid Yakub Sipahioğlu, Atatürk Üniversitesi, Türkiye

Abdulvahap Kösesoy, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Türkiye

Ahmet Erkan, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Arafat A. Razzaque, University of Toronto, Canada

Armağan Atar, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Ayman Shihadeh, Soas University of London, UK

Ayşe Ersay Yüksel, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Bilge İlhan Toker, Artvin Çoruh Üniversitesi, Türkiye

Cemil Kutlutürk, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Ebru Koçak, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye

Esma İşcan, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Fatma Çapcıoğlu, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Fatma Kenevir, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Fatma Merve Çınar, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Fatıma Betül Kadağ, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye

Hadi Ensar Ceylan, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Hakan Balta, Ankara Üniversitesi, Türkiye

İbrahim Fidan, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Muhammed Enes Avcı, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Müberra Aygündüz, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Münevver Tiyek, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Ömer Özsoy, Goethe-Universität Frankfurt, Germany

Ramazan Kılıç, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Türkiye

Samet Tengiz, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Suleyman Dost, University of Toronto, Canada

Yusuf Kabahasanoğlu, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Zehra Erşahin, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Türkiye

DİL EDİTÖRLERİ/LANGUAGE EDITORS

İbrahim Fidan, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Recep Gürkan Gökteş, Ankara Üniversitesi, Türkiye

DANIŐMA KURULU/ADVISORY BOARD

- Adem Apak**, Uludağ Üniversitesi, Türkiye
Ali Avcu, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Türkiye
Amidu Olalekan Sanni, Lagos State University, Nigeria
Ayşe Zişan Furat, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Celal Türer, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Cemal Tosun, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Ebrahim Moosa, University of Notre Dame, USA
Edward Ryan Moad, Qatar University, Qatar
Fadıl Aygan, Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
Hikmet Yaman, Marmara Üniversitesi, Türkiye
Hüseyin Yılmaz, George Mason University, USA
İhsan Çapcıoğlu, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Lejla Demiri, Eberhard Karls Universität Tübingen, Germany
Maribel Fierro, Consejo Superior De Investigaciones Científicas, Spain
Mehmet Cüneyt Kaya, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Mehmet Emin Özafşar, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Mehmet Kalaycı, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Mehmet Paçacı, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Mualla Yıldız, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Muhammed Hasan Suheyl, Mustansiriyyah University, Iraq
Muhammad Ahmad Munir, International Islamic University, Islamabad, Pakistan
Omar Farahat, McGill University, Canada
Omar Hamdan, University of Tübingen, Germany
Orhan Şener Kolođlu, Uludağ Üniversitesi, Türkiye
Osman Güman, Sakarya Üniversitesi, Türkiye
Özgen Felek, Yale University, USA
Şaban Ali Düzgün, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Şeyma Benli, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye
Walid A. Saleh, University of Toronto, Canada
Yasin Meral, Ankara Üniversitesi, Türkiye

DİZİNLENME BİLGİLERİ/INDEXED BY

- Index Islamicus** (1955'ten itibaren / since 1955)
DOAJ (2009'dan itibaren / since 2009)
ULAKBİM TR Dizin (2010'dan itibaren / since 2010)
Atla Religion Database (2016'dan itibaren / since 2016)
SCOPUS (2019'dan itibaren / since 2019)
EBSCO CEEAS (2020'den itibaren / since 2020)

ONLİNE YAYIN TARİHİ/ONLINE RELEASE DATE

30 Kasım / November 2024

İLETİŐİM ADRESİ/CORRESPONDENCE

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 06500 Beşevler - Ankara
Telefon: +90 312 212 68 00 dah./ext. 1242 Fax: +90 312 213 00 03
E-mail: iladergi@ankara.edu.tr URL: <https://dergipark.org.tr/auifd>

GENEL BİLGİLER/GENERAL INFORMATION

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi kör hakemlik sisteminin uygulandığı akademik bir dergidir. 1952 yılında yayın hayatına başlamış ve Türkiye’de ilahiyat alanında uzunca bir süre tek akademik dergi olarak faaliyet göstermiştir. İlk sayısından itibaren akademik vasfını hiçbir zaman kaybetmemiş, Türkiye’de ilahiyat alanında doğru bilginin ve akademik ilmi üslubun tesis edilmesinde öncü rol oynamıştır. *Dergi*, yetmiş yıl boyunca Türkiye’de ilahiyat sahasının alt disiplinlerinde faaliyet göstermiş çok sayıda akademisyen tarafından kaleme alınan geniş bir yazı arşivine sahiptir. *Dergi*, niteliği ilke edinmiş bir dergidir; halen bu ilke doğrultusunda yılda iki kez (Mayıs, Kasım) yayınlanmaktadır.

Journal of the Faculty of Divinity of Ankara University is a peer-reviewed open-access academic journal published continuously since 1952. It is the oldest continuously published academic journal in the fields of Islamic and religious studies (*ilahiyat*) in Turkey and one of the oldest in the entire Islamic world. Articles published in earlier decades were some of the first modern academic studies in various sub-disciplines of Islamic and religious studies in Turkey. *The Journal* played the most significant role in establishing an academic style in modern Turkish *ilahiyat* studies and it has been one of the leading and the most respected journals in its field since its establishment. *The Journal* is published twice a year (May, November).

AMAÇ/AIM

Derginin öncelikli amacı, ilahiyat ve sosyal bilimler alanında gerçekleştirilmiş nitelikli ve özgün çalışmaları akademik çevrelerin dikkatine sunmak, akademik bilginin üretilmesine ve yayılmasına olanak sağlamaktır. Bu kapsamda ilahiyat alanında oluşmuş bilgi birikiminin değerlendirilmesi, geliştirilmesi, yeni ve özgün fikirler üretilmesi amaçlanmaktadır.

The Journal is dedicated to bringing to the attention of the international scholarly community well-written original research articles by qualified specialists in Islamic and religious studies, thereby providing a forum to share and discuss new academic findings and supporting the development of new scholarly approaches and problematics.

KAPSAM/SCOPE

Dergi, belirlediği ve kendi platformunda ilan ettiği yayın ilkeleriyle uyumlu olduğu sürece akademik bilginin her türlü versiyonuna alan açmaktadır. Bu çerçevede araştırma makalesinin yanı sıra araştırma notu, söyleşi, kitap ve toplantı değerlendirmesi ve vefa notu gibi farklı yazı türleri de kabul edilmektedir. *Dergide*, Türkiye’deki İlahiyat Fakültelerinde bulunan bütün bilim alanlarıyla ilgili Türkçe, Arapça, İngilizce dillerinde makaleler değerlendirilmeye alınmaktadır.

The Journal publishes articles, research notes, book and conference reviews, interviews, and tributary notes related to any subdiscipline of Islamic and religious studies taught at the Faculty. These include historical studies and modern interpretations of Qur’anic studies, hadith, fiqh, kalam, Sufism, Islamic history, Islamic intellectual tradition as well as religious and philosophical studies. *The Journal* considers articles in Turkish, English, and Arabic.

Telif/COPYRIGHT

Dergide yayımlanan makalelerin ilim ve dil yönünden sorumluluğu yazarlarına aittir. Fikirlerden editörler sorumlu tutulamazlar. Makalelerde belirtilen görüşler, zorunlu olarak *Derginin* görüşlerini yansıtmazlar. *Dergi*, kamuoyunda serbestçe araştırma yapmanın daha büyük bir küresel bilgi alışverişini desteklediği ilkesine dayanarak içeriğine doğrudan açık erişim sağlar. Bilimsel etik ve kurallara uygun olarak atuf yapılması şartıyla, dergide yayımlanan hakem değerlendirmesinden geçmiş bilimsel literatüre serbestçe erişilebilmesini ve her türlü yasal amaç için kullanılabilmesini kabul eder.

Opinions expressed in *the Journal* belong solely to the authors and do not necessarily represent those of *the Journal*. *The Journal* provides immediate open access to its content on the principle that making research freely available to the public supports a greater global exchange of knowledge. On condition that proper citation of references is provided in accordance with scientific ethics and rules, that the peer-reviewed and published scientific literature can be accessed and used for any legal purposes via internet without any financial, legal and technical obstacles.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
JOURNAL OF THE FACULTY OF DIVINITY OF ANKARA UNIVERSITY

Cilt/Volume: 65 Sayı/Issue: 2 (Kasım/November 2024)

(ISSN: 1301-0522 • e-ISSN: 1309-2057)

İÇİNDEKİLER/*CONTENTS*

Araştırma Makaleleri/Research Articles

- Ok-Dinî Tutum Ölçeği-G: Genişletilmiş Versiyon
Ok-Religious Attitudue Scale-E: Extended Version
ÜZEYİR OK 479-514
- السُّنَّة النبوية وُحُجَّتُهَا وتوثيقها عند أبي يوسف: دراسة مقارنة لمنهجه في الرد على ابن أبي ليلى والأوزاعي
The Sunnah and Its Authority and Authenticity according to Abū Yūsuf: A Comparative Study in His Responding to Ibn Abī Laylā and al-Awzā'ī
MOHAMAD ANAS SARMİNİ 515-552
- Cusanus on the Doctrine of the Image of God:
Human Mind as the Living Image, Equality, and Identity in Difference
Cusanus'ta Tanrı'nın Sureti Öğretisi: Canlı Suret olarak İnsan Zihni, Eşitlik ve Ayrımında Özdeşlik
İHSAN BERK ÖZCANGİLLER 553-582
- Skepticism in al-Ghazālī and Descartes: A Reply to Sami M. Najm
el-Gazālī ve Descartes'ta Şüphecilik: Sami M. Najm'e Bir Cevap
ZEYNEB BETÜL TAŞKIN 583-597
- The Third Part of the Studies on Arche: The Principle of Law
Arke Araştırmasının Üçüncü Kısım: Yasa İlkesi
EBUBEKİR ALAN 599-626
- شُكُوكُ أَبِي بَكْرٍ الرَّازِي عَلَى جَالِينُوسَ: سؤَالُ الْمُنْهَجِ الْإِبِسْتِمُولُوجِي
Abū Bakr al-Rāzī's Doubts About Galen: The Question of the Epistemological Approach
OKBA DJENANE 627-653
- "Tüm" (*Kull*) Kavramı ve Geçmişe Matuf Varlıklar Zincirine Dair Hükme Etkisi:
İbn Teymiyye Metinleri Üzerinden Bir Okuma
The Concept of "Entire" (Kull) and Its Impact on the Verdict Regarding the Chain of Existence Pertaining to the Past: A Reading Based on the Texts of Ibn Taymiyya
CİHAN ÖZAYKAN 655-672
- Metodolojik ve İdeolojik Açıdan Naşş
Naşş between Methodology and Ideology
OĞUZHAN TAN 673-698
- Müderres eş-Şirāzī ile İmām el-Cuveynī'de Kıyās ve Tatbiki: Bir Mukayese
Analogy (Qiyās) and Its Application in Mudarris al-Shirāzī and Imām al-Juwaynī: A Comparative Study
YAŞİN YILDIZ 699-728
- Kıraat İlmi Tedrisatında Suret (*Vucūhāt*) Çıkarma Tekniği
The System of Kurrāse Technique (Wujūhāt) in the Study of Qurā'a
MURAT OLTULU 729-758
- Tefsir İlminin Mahiyeti Hakkında Ebū Ḥayyān'ın Tartıştığı Muasırı İbn Teymiyye midir?
Is Ibn Taymiyya the Contemporary with Whom Abū Ḥayyān Argued About the Nature of 'Ilm al-Tafsīr?
ABDULLAH KARACA 759-790

- ‘Osmān b. Ebi’l-‘Āş’ın Hayatı ve İslam Tarihindeki Yeri
The Life of ‘Uthmān b. Abī al-‘Āş and His Place in Islamic History
MUSTAFA NECATİ BARIŞ 791-814
- Bir Bürokratik Bağımlılık Örneği: Nizāmülmülk ve Ailesi
An Example of Bureaucratic Dependency: Nizām al-Mulk and His Family
NURULLAH YAZAR 815-839
- İsrâfîl’in Fetret Döneminde Vahiy Getirdiğini Bildiren Rivayetin Tefsir ve Siyer Anlatılarına Etkisi
The Impact of the Narration Reporting That Isrâfîl Delivered Revelation During Fatrat al-Wahy on Tafsir and Siyar Narratives
MURAT BAHAR 841-868
- Gök Cisimleriyle İlgili Ayetleri İslam Öncesi Arap Kültür ve İnançları Çerçevesinde Okumak
Reading the Verses About Celestial Bodies Within the Framework of Pre-Islamic Arab Culture and Beliefs
ABDULCABBAR ADIGÜZEL 869-901
- Estonların Geleneksel İnanışları Üzerine
On Estonian Traditional Beliefs
MEHMET MUSTAFA ERKAL 903-922

Araştırma Notları/Research Notes

- İsrail Kim? -Kur’an’da Geçen İsrail’in Kimliği Üzerine Bir Araştırma-
YASİN MERAL 923-966
- Bir Hâfız-ı Kütüb Notunu Anlamaya Çalışmak: Fatih Vakfiyesi Kapsamındaki Bir *el-Ķāmūsü’l-Muĥîṭ* Nüshasının Michigan Üniversitesi’ne Uzanan Hikayesi
Attempting to Understand a Hâfız al-Kutub Note: The Story of an al-Qāmūs al-Muĥîṭ Manuscript within the Fatih Endowment and Its Journey to the University of Michigan
MEHMET KALAYCI 967-991
- A Beginning without End: An Aristotelian Defence of the Kalam
Sonu Olmayan Bir Başlangıç: Kelam’ın Aristotelesçi Savunusu
HAYYAN SHEĪKH 993-1004

Eser Değerlendirmesi/Book Review

- Abdulkadir Tanış. *Tanrı Değişir mi?: İlahi Değişmezlik Üzerine Felsefi bir İnceleme*. Ankara: Elis Yayınları, 2024. 231 s. ISBN: 978-605-9513-87-6
MÜNTEHA BEKİ 1005-1012

Bilimsel Toplantı Değerlendirmesi /Conference Review

- On İkinci Uluslararası Bilād-ı Şām Tarihi Sempozyumu Tanıtımı (2-5 Haziran 2024 Amman & İrbid – Ürdün Hâşimî Krallığı)
BARIŞ ÇAKAN 1013-1022

- Genel Yayın İlkeleri/Author Guidelines** 1023-1026